

Stranickopolitická práce ve střetném sražení

Vydeme-li z podmínek a situace, za níž může být vševojsková armáda zasazena do střetného sražení, nebo k němu přejít, můžeme předpokládat, že všechny řídicí a výkonné články armády včetně řídicích orgánů a vykonavatelů stranickopolitické práce (dále SPP) budou mít v tomto okamžiku za sebou kratší či delší období přípravy armádní útočné operace, nebo navíc i kratší, či delší období jejího průběhu.

To znamená, že v době konkrétní přípravy armády k zahájení střetného sražení byla nejen naplánována, ale také realizována celá řada opatření velitelských i politických orgánů, nezbytných pro přípravu a všestranné zabezpečení armádní útočné operace a přípravy vojsk k vedení rozhodné útočné činnosti. Jejich realizace přispívá ke sladění vojsk, kvalitě bojovosti a úrovni bojové pohotovosti.

Pokud jde o SPP, byly a jsou stanoveny základní cíle, hlavní obsahové otázky a úkoly SPP pro přípravu i průběh útočné operace. Jsou zpracovány plány SPP na všech stupních, které jsou postupně realizovány. Velitelé, štáby i političtí pracovníci znají charakteristiku svazů i svazků protistojícího nepřítele nejen z odborného vojenského hlediska, ale i z hlediska jeho morálně politických kvalit. Jsou připravována (postupně realizována) opatření speciální propagandy.

V souladu s požadavky řádů a předpisů ČSLA je základním cílem politické práce

ve všech druzích bojové činnosti důsledná realizace vojenské politiky Komunistické strany Československa, nepřetržitá péče a posilování morálně politického stavu vojsk, jejich bojového mistrovství a nezlomné vůle a odhodlání zničit nepřítele.

To znamená, že SPP u vojsk a štábů v období přípravy a v průběhu útočné operace armády představuje souhrn úkolů a opatření velitelů, politických orgánů, stranických a svazáckých organizací, zařízení a prostředků propagandy, agitace a kulturně výchovné činnosti s cílem zvýšit morálně politický stav vojsk.

V souvislosti s tím za hlavní úkoly politické práce při přípravě a vedení armádní útočné operace, o jejichž realizaci se při přechodu do střetného sražení budeme opírat, považujeme:

- důsledné objasňování politiky KSČ a rozkazů ministra národní obrany a velitelů,

- hluboké objasnění charakteru a třídní podstaty připravované (vzniklé) války, spravedlivosti jejího vedení ze strany socialistických zemí a nutnosti konečné porážky nepřítele,

- pěstování citů a projevů socialistického vlastenectví a socialistického internacionalismu, hlubokého přesvědčení o síle a nepřemožitelnosti armád států Varšavské smlouvy, posilování důvěry ve spojenecké armády a rozvíjení spolupráce s nimi, zvláště při plnění společných bojových úkolů,

— formování citů a vědomí hluboké třídní nenávisti k nepříteli a nepřetržitě upevňování bdělosti a ostražitosti,

— rozvíjení účinného boje proti všem formám a vlivům nepřátelské ideologické diverze a psychologické války a vedení účinného ideologického boje proti nepříteli prostředky speciální propagandy,

— všestranné upevňování uvědomělé vojenské kázně a upevňování autority velitelů a náčelníků, správné chápání a bezpodmínečné plnění vydaných rozkazů a nařízení,

— důslednou podporu úsilí za zdokonalování bojového mistrovství a všestranné zvládnutí moderní bojové techniky a zbraní, — nepřetržitě a houževnatě upevňování morálních a bojových vlastností vojáků, jejich vedení k příkladnému plnění požadavků příslušných, k iniciativě, aktivitě, obětavosti, hrdinství a schopnosti překonávat všechny těžkosti a strádání bojové činnosti, — utužování soudružských vztahů uvnitř jednotek i mezi nimi a vytváření pevných vojenských kolektivů,

— popularizaci hrdinských činů vojáků, jednotek i civilního obyvatelstva,

— soustavné vyhodnocování činnosti nepřítelů, jakož i vlastní práce a jejich výsledků a z toho vyplývající upřesňování závěrů a úkolů pro politickou práci,

— podřízení se na кадровé práci a hodnocení bojové činnosti, na spravedlivém odměňování a vyznamenávání důstojníků a vojáků, kteří vynikli při plnění úkolů,

— pozornost práci mezi raněnými a důstojnému pohřbívání padlých,

— řešení součinnosti se spojeneckými svazy a svazky a udržování styku s územními orgány KSČ a orgány státní moci.

Hlavní úkoly SPP jsou rozpracovány a obsahově realizovány širokou škálou různých druhů opatření velitelů, štábů, politických orgánů, stranických a mládežnických organizací, klubovými zařízeními, tiskem svazu i svazků. Mají i hromadný charakter, jsou ale i skupinová a individuální.

Celý tento složitý proces realizace hlavních úkolů SPP je centrálně řízen a usměrňován. Centralizované řízení nevylučuje, ba naopak předpokládá tvůrčí přístup k realizaci úkolů s přihlédnutím ke konkrétním podmínkám jednotlivých svazků a útvarů. SPP řídí politické oddělení armády, to řídí politická správa frontu. Ve své práci vychází z úkolů, stanovených velitelem frontu a armády.

Pro řízení SPP se zpracovávají základní dokumenty, mezi něž patří:

— Směrnice velitele armády pro operaci, jejímž obsahem jsou i úkoly pro SPP.

— Plán SPP při přípravě a v průběhu operace.

— Nařízení náčelníka PO armády pro SPP u jednotlivých svazků.

— Pracovní mapa náčelníka PO armády.

— Pracovní mapa a plán speciální propagandy.

V současné době HPS ČSLA usiluje o zjednodušení dokumentace politických orgánů při cvičeních, o formalizaci dokumentů náčelníka PO, vydávaných nařízení apod.

Je třeba připomenout tato východiska řízení a provádění SPP především proto, že přechodem armády do střetného sražení nebudou zpravidla měněny cíle operace. Bude se měnit způsob jejich dosažení — časově, prostorově, způsobem manévru i změnami součinnosti uvnitř i vně armády.

Skutečnost, že armáda přešla do střetného sražení, nemusí být známa a tudíž ani objasňována všem jejím příslušníkům. Musí však proniknout do myšlení velitelů a štábů všech stupňů. Zvláštnosti obsahového zaměření a metodiky jejich práce rozebírá v článku generálmajor doc. Ing. Jaromír Jašek, CSc. Pokud jde o SPP, její obsahové zaměření se nebude měnit. Podstatné změny však zaznamená způsob jejího řízení, využití a rozmístění pracovníků PO armády, diferencovaná pozornost jednotlivým svazkům a druhům vojsk, zvýšená péče o úroveň SPP ve štábech a metodika stranické informace zdola i shora. To umožňuje, aby základní dokumenty SPP zůstaly v platnosti a v závislosti na rozhodnutí velitele a vývoje situace v průběhu střetného sražení byly upřesňovány.

V oblasti řízení SPP vystoupí s velkou naléhavostí požadavek její konkrétnosti, zejména ve vztahu k bojovým úkolům a kvalitě jejich plnění. Jeho realizace bude na jedné straně vyžadovat maximum iniciativy a schopnosti samostatné orientace všech řízených článků a vykonavatelů SPP v nepředvídaných situacích, na druhé straně pak předpokládá a vyžaduje častější a kvalifikovaný vstup řídicích orgánů do stanovení obsahu i metod SPP na podřízených stupních. S iniciativou a tvůrčím přístupem k práci je nutné počítat, třeba je vyžadovat. Zároveň však nesmíme zapomenout na širokou škálu vlivů, která je ovlivňuje, může potlačovat a zabraňovat jejich využití. Včasné řídicí pokyn, pohled na práci podřízených, tak říkajíc „z nadhledu“, ale i jako včasné zobrazení zkušeností jiných, má pro konkrétnost SPP nesmírný význam. Vyžaduje to však nutnost pečlivě sledovat a znát úkoly a stav jejich naplnění nikoli jen v armádě jako celku a prvcích její

operační sestavy, ale i uvnitř prvků této sestavy, na jednotlivých směrech a zejména u těch svazků, útvarů a posilových prostředků, jejichž úkoly rozhodující měrou přispívají ke splnění cílů střetného sražení. Je zřejmé, že PO armády tu nemůže vystačit ani s klasickým systémem stranické informace, ani s klasickým systémem vydávání písemných pokynů a nařízení pro SPP. Podstata problému je v tom, aby konkrétní poznatky byly včas získány, analyzovány, posouzeny a využity, aby na jejich základě přijatá rozhodnutí a řídicí pokyny byly rychle a včas doručeny vykonavatelům. Zkušeností ze cvičení je dosud málo. Je však zřejmé, že je zapotřebí za svazky na rozhodujících směrech vyčlenit odpovědné pracovníky PO ke sledování jejich činnosti na VS v těsné součinnosti s orgány velení a k udržení nepřetržitého spojení s jejich PO, především rádiovými a radioreléovými prostředky. Tito pracovníci PO průběžně informují náčelníka PO o stavu a situaci a navrhuji, jaká opatření přijmout. Náčelník PO pak po přijetí vlastních závěrů doporučuje (navrhuje) příslušná opatření veliteli armády. Na základě návrhů pracovníků PO, vlastních poznatků i poznatků, získaných štábem a velitelem, vydává své rozhodnutí a upřesnění pro SPP, a to pro:

- příslušný svazek,
- politické oddělení A,
- SPP ve štábu.

Zároveň připraví a přednese příslušné návrhy veliteli armády. V nich se zvláště zaměří na to, jak velitelskými opatřeními upevňovat morální politický stav, které nedostatků urychleně odstraní vlastním štábem a co učinit ve prospěch bojujících vojsk.

Zvláštní význam i místo v řízení SPP ve střetném sražení bude mít osobní styk náčelníka PO armády s náčelníky PO svazků. Vzhledem k dynamice bojové činnosti bude uskutečňován převážně technickými pojiťky. Právě pro omezené (nejen časové) možnosti je třeba jej promyslet a prakticky vyzkoušet v dynamice vedení i jiné bojové činnosti, než je střetné sražení. Pokud jde o vyčlenění pracovníků PO na jednotlivá místa velení, je zřejmé, že by situace vyžadovala početně posílit skupinu politických pracovníků na ZVS armády tak, aby obě místa velení — VS i ZVS měla plnohodnotné podklady pro řízení SPP, aby náčelník PO s využitím obou pracovních skupin více než v jiných druhích bojové činnosti mohl konkrétně obsah tiskové agitační. Bez snižování významu armádního časopisu je zapotřebí ve střetném sražení posílit úlohu konkrétních a k úkolům za-

měřených bojových letáků. Menší složitost a časová náročnost jejich výroby snižuje nebezpečí zastarání a zaručuje vysokou pohotovost i účinnost. Přitom je však nutné promyslet časové normy celého procesu (tvorba—výroba—užití) a usilovat o jejich zkracování všemi dostupnými prostředky. Časově největší rezervy bývají nikoli v tiskárně, ale na začátku i konci tohoto procesu.

Soustředění pozornosti na rozhodující svazky a vyslání pracovníků PO jen k nim vytváří pak možnost mít na některém z míst velení (VS, TVS) jistou zálohu politických pracovníků, která může být využita podle naléhavosti potřeb v dynamice vedení střetného sražení, k plnění konkrétních úkolů na daném místě velení. Při využití je doplňována dalšími pracovníky. To zabraňuje poruchám v dělbě práce PO a zbytečnému předávání úkolů v průběhu jejich plnění atd.

Na rozdíl od armádní útočné operace, v níž budou předem stanoveny svazky prvního a druhého sledu, či vševojsková záloha, naplánováno časové i prostorové zasazení druhého sledu a vyvedení prvo sledových svazků do druhého sledu apod., je ve střetném sražení mnoho neznámých a jen přesné pochopení zámyslu velitele umožňuje stanovit, kdo v jednotlivých obdobích vedení střetného sražení hraje rozhodující úlohu. Po konzultaci s velitelem pak je třeba právě těmto svazkům věnovat rozhodující péči a pozornost.

Tiha odpovědnosti svazků za výsledek střetného sražení se však bude měnit. Třeba ji včas postřehnout a promítnout i do úsilí v řízení SPP na podřízených stupních. Pokud jde o druhy vojsk a speciální útvary, pak vzhledem k charakteristickým rysům střetného sražení je třeba zvláštní důraz položit na nepřetržitost, kvalitu a účinnost práce v průzkumných jednotkách a útvarech, raketovém vojsku a dělostřelectvu, vojsku PVO a u ženijního vojska zejména v zatarasovacích a odtarasovacích jednotkách. Výsledek bojové činnosti vojsk je vždy, ve střetném sražení však zvláště, závislý na rychlosti, přesnosti a kvalitě práce štábu, na úrovni velení, plánování, organizaci součinnosti, náročnosti kontroly a všestranném zabezpečení činnosti vojsk. Namáhavost a intenzita veškeré bojové činnosti se promítá i do intenzity práce velitelů a štábů všech stupňů. Toto mimořádné vysoké duševní i fyzické vypětí nevyvoluje opatření SPP, ale naopak vyvolává potřebu jejího nepřetržitého a soustavného provádění. Zkušenosti ukazují, že se jí zúčastňují vedoucí funkcionáři: velitel, NS, náčelník PO, ostatní zástupci velitele a další

funkcionáři — náčelníci druhů vojsk a služeb. Musí být citliví, respektovat časové rozpočty a plány práce štábu, nicméně však nepetržitá a podnětující k co nejlepším výsledkům a zvyšování odpovědnosti každého jednotlivce za výsledek činnosti celého kolektivu.

Konkrétnost řízení a provádění SPP je do značné míry závislá na objektivnosti, šifce a hloubce poznání skutečného morálně politického stavu, na kvalitě plnění úkolů a potřebách všestranného zabezpečení bojové činnosti jednotek, útvarů a svazků. Souhrnná stranická informace ve střetném sražení, která zobecňuje stav za celou armádu, pomůže v řízení SPP jen málo. Stav a situace musí být sledovány a vyhodnocovány průběžně, pokud možno po svazcích, armádních útvarech a prvcích operační sestavy. Časové intervaly podávání hlášení a hodnocení měly by se kryt s časovou frekvencí plnění bojových úkolů či jejich změny. To však předpokládá nezaložit stranickou informaci jen na písemném hlášení

od podřízeného, ale naopak, promyslet a široce použít technických prostředků spojení, v širší míře využívat poznávacího systému štábů. Častěji a k větší časové frekvenci podávání osobních zpráv je zapotřebí vydávat úkoly pracovníkům PO, vyslaným k vojskům. Závěry za jednotlivé svazky nebo i prvky operační sestavy mohou být rozporné, protichůdné. Nemusí vždy odpovídat celkovému hodnocení. Soulad s celkovým hodnocením není kritériem pravdivosti. Důležité je, abychom na konkrétní poznání reagovali konkrétními, daný stav fixujícími nebo měnícími opatřeními. To předpokládá závěry stranické informace nezpracovávat hlavně z hlediska potřeb nadřízených velitelů, ale nejméně v těchto směrech:

- do řídicích pokynů,
- pro vlastní práci PO armády,
- k využití pro velitele a štáb armády,
- do požadavků nadřízenému náčelníkovi.

Nezávisle na tom, za jaké situace vejde armáda do střetného sražení, bude mít politický aparát a stranický i mládežnický aktiv za sebou určité období přípravy nebo celé období přípravy i část průběhu armádní útočné operace. Dynamika průběhu střetného sražení, jeho rozmach, časová napjatost, náhlé změny situací, vysoké duševní i fyzické nároky na jeho vítězné vedení — to všechno jsou okolnosti, které zdůrazňují význam aktivní a účinné SPP v celém jeho průběhu. Možnost navázat na vše, co bylo až dosud ve SPP vykonáno, je nejen zřejmá, ale i výhodná. Své pozitivní výsledky má však jen potud, pokud předchozí příprava byla na všech stupních peč-

livá, promyšlená a účinná — pokud tedy funkcionáři na podřízených stupních a bojový aktiv nejen chtějí, ale i umějí a dovedou dělat iniciativní a účinnou SPP za těch nejsložitějších podmínek. Tato schopnost, stejně jako schopnost účinného řízení SPP ve složitých, dynamických situacích střetného sražení, je však výslednicí jak pevného komunistického přesvědčení, tak i dlouhodobého a trpělivého získávání potřebných návyků a dovedností ve všech druzích polní přípravy. Nemá-li nás možná složitá situace zítra či pozítří zaskočit, je třeba věnovat větší péči promyšlení obsahu i metod řešení právě těch nejsložitějších situací.